

RABOCSEJE DVIZSENYIJE V ROSSZII. HRONYIKA 1896.

(Munkásmozgalom Oroszországban. Krónika, 1896)

Moszkva–Szankt-Peterburg, 1993. 247 p.

Önmagában már az is figyelemre méltó, hogy Oroszországban – félreérthetetlenül a széllel szemben – olyan munka jelent meg, amely a munkásmozgalommal foglalkozik. Ez csak úgy történhetett meg, hogy a kiadványt nemcsak a moszkvai akadémia történeti bizottsága és az Orosz Történeti Intézet (a kiadvány fő kivitelezője) finanszírozta, hanem az orosz állami archívumok is részt vállaltak a kiadás költségeiből. Ám – s ez is az új feltételekre utal – a kötet csak úgy láthatott napvilágot, hogy a milánói Feltrinelli Alapítvány, az amszterdami Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis és a párizsi dokumentációs könyvtár is támogatta anyagilag.

A kötet munkálatait az orosz szokásoknak megfelelően igen sok szerzőből álló szerkesztői kollektíva irányította, s egy másik, ugyancsak többfős gárda (az ország területein dolgozó kutatók és levéltárosok) állította össze. A könyv két év részletes, az eseményeket nyomon követő kronológiáját tartalmazza abból az időből, amikor az orosz munkásmozgalom megszületett. Az emigráns kezdetek, a Harci Szövetség és az egyetemeken meginduló „tanulókörök” tevékenysége után 1896-ban rázta meg az orosz valóságot az első nagy sztrájkmozgalom.

A szerkesztők a 30 oldalas bevezetőben történetileg elhelyezik a sztrájkot és annak politikai összefüggéseit. A kötet, amely ebben a formájában nyilvánvalóan értékes forrásmunka (s amely éppen ezért nyerhette el a nyugati russzisták támogatását is), hallatlan nagy tényanyagot tartalmaz, amely további kutatásokat segít elő. A tényekhez a szerkesztők gondosan jelezték az archivális forrásokat, és az ugyancsak páratlan értékű a historiográfiai jegyzetapparátus, amely egyaránt tájékoztat a téma egykori és újabb irodalmáról. Névmutató, földrajzi mutató és tanulságos statisztikai táblázatok egészítik ki a kötetet.

A kiadvány történeti értékét – gondolom – nem kell tovább hangsúlyoznom, s önmagáért beszél az orosz és a nyugati történészek összefogása, azoké, akik a munkásmozgalmat és annak múltját napjainkban is fontosnak, tanulságosnak és tanulmányozandónak ítélik.

Jemnitz János